

מתקנת הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

**ליומא דהילולא של הרבי הקדוש
רבי צבי הירש שפירא בעל הדרכי
תשובה ממונקאטש זצוק"ל בנו של
הרבי הקדוש רבי שלמה ממונקאטש
זצוק"ל נסתלק ט"ז תשרי (תרע"ד)**

בשנת תרצ"ז בליל ב' דסוכות, יומא
דהילולא של רבינו הקדוש בעל הדרכי
תשובה ממונקאטש ז"ע, סיפר בנו
הרבי הקדוש בעל המנחת אלעזר
ממונקאטש ז"ע, סיפור נפלא על אביו
הקדוש בעל ההילולא:

פעם אחת קרא אותי אבי ז"ע, והראה
לי קטע בתיקוני זוהר הקדוש, וביקש
ממני שאניין בה ולומר לו פירוש
הדברים. התבוננתי במשך זמן מה,
וראיתי שהענין קשה מאוד להבינו
מעומק המושג. לקח אבי בעל הדרכי
תשובה את כל הספרים מפרשי
התיקונים, והראה אותם לי, כדי
שאולי אוכל להבין ביאור הדברים על
ידי המפרשים האלו. אמנם גם לאחר
שיעיתי, לא מצאתי ביאור הגון בדברי
התיקונים. ואמרתי לאבי הקדוש, גם
לאחר שאראתי כל דברי המפרשים,
עדיין אין לי עוד שום הבנה בשייכות
הענינים זה לזה.

אז הוציא אבי הקדוש מהארגז שלו,
הספר הקדוש שחיבר בכתב יד קדשו
על התיקונים זוהר, 'באר לחי רואי',
ואמר לי ראה נא מה שכתוב כאן.
עיניתי בזה קצת ומיד האירו עיני באור
יקרות. ואמרתי בהתרגשות לאבי, הנה
עכשיו אני כבר מבין היטב הדבר על
בורי, דבר דבור על אופנו. ענה לי אבי
הקדוש: "תדע בני, שעבור הפירוש על
אלו התיבות, שפכתי שייח הרבה תפילות
בשמונה עשרה, והרבה דמעות שפכתי
לפני קוני יתברך שמו על זה, עד שזכיתי
והראו לי מן השמים הפירוש הנכון בזה".

*

מנהג הצדיקים הקדושים לבית מונקאטש
ז"ע, לישיא בעצמם את הטלית ותפילין
בבואם בבוקר לבית המדרש, וכן בחזירתם
לביתם. פעם ביקש חסיד אחד מרבינו בעל
הדרכי תשובה ז"ע, שרוצה לשמשו בעבודה
זו. ענה לי רבינו ז"ע, הנה 'הוצאת כף ומחתה'
מבית קדשי הקדשים ביום הכיפורים, היה
עבודה חשובה, והכהן גדול היה צריך ללבוש
עבור זה את ארבעת בגדי כהונה, ומוכח מזה
ש'סילוק עבודה' גם כן עבודה היא. ועל כן מנהג
אבותינו להוליד דווקא בעצמם את הטלית ותפילין,
אפילו בחזרה מבית המדרש.

הגילוי המפתיע בתוך הסוכה הקטנה והחשאית

כל ימי חג הסוכות הם ימי סליחה וכפרה וליבון עוונות

'אברהם', כך היה שמו של היהודי הגרמני, שהוגלה למחנה העבודה
'אנואג' באסיה, הרחק הרחק ממרכז של רוסיה, בשל עבירות
שונות שביצע. תפקידו היה, לתפור כובעים עבור מפקדי המחנה. חדר
מיוחד היה לו, שם היה תופר את הכובעים בידיו הטובות והאמונות.
עבודה יפה ומשובחת מאד עשה, עד שלכובעיו יצאו שם ומוניטין,
ואפילו קציני הצבא מהעיר הסמוכה, היו מגיעים אליו במיוחד, כדי
להזמין כובע מהדר אצלו. וכך היו לו 'קשרים' טובים עם מפקדי
המחנה.

שני אברכים יראי שמים היו גם כן באותה מחנה
עבודה, רבי שמואל ורבי יוסף, שהיו ידועים בכל
המחנה, במלחמותיהם התמידים לשמירת שבת
קדוש, לגידול הזקן, ולאכול רק מאכלים כשרים
אפילו בתוך מחנה העבודה הרוסי והקומוניסטי.
ביום מן הימים הבחין אברהם הגרמני, בעצב
שעל פניו של רבי שמואל. הוא ניגש אליו ובירר,
'למה פניך זועפים היום'.

'חג הסוכות מתקרב' - ענה רבי שמואל, ולסוכה
אנו צריכים, אך מה אעשה שאינני יכול לבנות
סוכה כאן במחנה. איך בונים סוכה - שאל
אברהם. רבי שמואל הסביר לו בדיוק כיצד צריכה
להיראות סוכה כשרה. אברהם הרבה כמה רגעים,
עד שענה בקצרה, 'הסר דאגה מלבך, תהיה
סוכה'.

אברהם הפעיל מיד את 'אנשי', ובתוך שעות
ספורות הביאו הללו את כל הדרוש. הסוכה הקטנה
נבנתה באישון לילה, בצמוד לחלון חדרו של אברהם, כאשר
אפילו קו חשמל הוצא מתוך החדר, והותקן בסוכה. ועכשיו מה עוד
- הקשה שוב אברהם בטוב לב. 'צריכים יין כשר' - נענה רבי שמואל
בפשטות, הרי בחג הסוכות עושים קידוש...

השעה עשר בלילה. אופל וחשיכה הקיפה את המחנה הענק. בזה אחר
זה נכנסים לסוכה החשאית, רבי שמואל, ורבי יוסף, ואברהם הגרמני.
בשמחה ובהתרגשות התפללו תפילת ערבית של יום טוב. אחרי
התפילה פנו לעשות 'קידוש'. אברהם כבר דאג מזמן שאכן יהיה להם
יין כשר בשפע רב, וגם 'אביע פח' כבר השיג על ידי 'אנשי', וסעודה
שלימה של דג מלוח ותפוחי אדמה מבושלים הונחו על השולחן.

מרגע לרגע השתפר מצב רוחם, והתחילו לפזם שירים שמחים לכבוד
יום טוב. ניגון רודף ניגון, כשביעיתיים שותים עוד ועוד יין לכבוד יום
טוב, ויוצאים יחד בריקודים עליזים, כשהם מתנתקים מכל המציאות,
וכמובן גם שכחו שבחצות הלילה יוצאים הנאצ'ליקים - משגיחי
עבודה! לסיור בכל החדרים, כדי לוודא שהכל שלמה.

בעיצומו של ניגון וריקוד סוער, מגיח לפתע איזה 'ראש' מבעד לפתח
של הסוכה הקטנה. נאצ'ליק בכיר, אכזר ורע לב, אשר לרשעותו יצא
שם למרוחק, וכולם רעדו מפניו, נכנס לסוכה והביט בנוכחים במבט
מלגלג. רבי יוסף ואברהם הביטו בו בעיניים קרועות לרווחה, לבם
משותק באימה, ומצפים לגזר דינו הנורא והמבהיל.

רק רבי שמואל שהיה עדיין בגילופין בעקבות היין ששתה יתר על
המידה, אינו מבין עדיין את הסכנה האיומה. בוא הנה 'קצין חבר' -
הוא קורא לעברו, "אתה ידע שהיום הוא חג הסוכות, בוא ותעשה
קידוש לכבוד החג". ותוך כדי דיבור מזג לו רביעית יין לתוך גביע הפח,

"נו נו, תעשה קידוש". רבי יוסף ואברהם, לא ידעו כיצד לקבור את
עצמם מרוב פחד וחרדה.

אך לגדול הפלא, התקרב הנאצ'ליק אל השולחן, נטל את הגביע, הביט
בו שנייה קצרה כמהסס, ופתאום החל לומר, "סברי, מרגן ורובן ורבותי,
ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם בורא פרי הגפן", "אשר רוממנו מכל
עם וקידשנו מכל לשון".

הלם ותדהמה אחזו בנוכחים. רק רבי שמואל לא היה מופתע, הוא
קיבל זאת בפשטות, מה מסוגל שיכיר להבין... אחרי הקידוש מזג שוב
רבי שמואל יין לתוך הכוס, ופנה אל הנאצ'ליק: קח עוד יין לכבוד חג
שמחתנו, "לחיים". שוב נטל הנאצ'ליק את הכוס, ושתה אותה. וגם
התכבד במעט מהאוכל שנשאר עדיין על השולחן.

מרגע לרגע היין השפיע גם עליו, ורוחו היתה טובה עליו
במיוחד, ולגדול הפלא, החל לחזור בשטף, על סברות
בסוגיות "חוקת הבתים". "יהודי אני - החל לספר לפתע,
בילדותי למדתי בתלמוד תורה ובישיבה, שקדתי בתורה
וקיימתי מצוות. אולם כשבגרתי הצטרפתי לשורות
הצבא, שם לדאבתי זנחתי את מצוות התורה רחמנא
ליצלן.

הלילה כשיצאתי לבדיקה שגריתית כמדי לילה, שמעתי
לפתע נגימה של ניגון. הלכתי אחר הקול, ולפתע מצאתי
סוכה קטנה צמודה לקיר, וחבוייה מעין רואה. מה זה,
סוכה בתוך מחנה אסירים, שפשפתי את עיניי בתדהמה.
בבת אחת נזכרתי בחג הסוכות, בסוכה שישבתי בה בימי
נעורי. שנים רבות כבר חלפו מאז, ויכרונות רדומים
עוררם אצלי כעת. וכשביקשתם ממני לעשות קידוש,
מזכרתי מיד מהו 'קידוש', ואני בעצמי תמה איך הצלחתי
לזכור את המילים ואת הנוסח.

שתיקה מוחלטת נפלה בסוכה הקטנה, איש איש התכנס
בהרהוריו, טרד ברגשותיו הסוערים, על אודות הגילוי
המפתיע. 'כעת עזיבו את הסוכה ולכו לישון' - נשמע לפתע
קול של הנאצ'ליק, שהפר באחת את חוט המחשבות. תראו, אם
אתפס פה עומד איתכם, ישלחו גם אותי לארץ גזירה אשר ממנה לא
אחזור עוד'. הנוכחים נענו לבקשתו, סיימו את סעודתם, בירכו ברכת
המזון עם 'עלה ריבוא', וקמו ופנו איש איש למיטתו שבצדף.

בגמרא בדף היומי שלנו (בכורות ח:): מובא הוויכוח בין התנא הקדוש
רבי יהושע בן חנניה, לענין ספי דבי אטונא, וסודות גדולות ורזין עליאין
נגזרים בכל הסוגיא הזאת, כמו שרבינו המהרש"א מבאר בארוכה.

בתוך הדברים מבאר המהרש"א, שמה שרבי יהושע בן חנניה הראה
להם, גבינה של 'עז לבנה', רמז להם, על הכ"א ימי סליחה ושמחה,
מיום טוב ראשון של ראש השנה, עד כ"א תשרי שהוא
הושענא רבה יום גמר החתימה, וכל כ"א ימים האלו הם
ימי ליבון עוונות. ולכן הראה להם עז לבנה' מלשון ליבון עון'.
ומבואר בזה חידוש גדול, שלא רק בימים הנוראים ובהושענא רבא
מתלבנים העוונות, רק גם כל ימי חג הסוכות ימי השמחה, הם גם
כן ימי סליחה וכפרה וליבון עוונות.

זהו מה שרואים בסיפור זה, אצל אותו יהודי נאצ'ליק,
שלמרות שאפילו ביום הכיפורים עוד לא זכר כלל ביהדותו,
ולא הרבה בתשובה, אך דווקא בחג הסוכות - שהם כאמור
גם כן ימי סליחה וכפרה, זכר ביהדותו והרבה בתשובה,
ועשה קידוש חזיר בלימוד, ולא ענש כלל את היהודים
שקיימו מצוות סוכה במסירות נפש. וכיון שכן יש לנו
לצל כראוי כל רגע מימי חג הסוכות, לששון ולשמחה,
לתשובה לסליחה ולכפרה.

לנצל
כראוי
כל רגע
מימי חג
הסוכות

מאמר מאלף על השמחה בחג הסוכות, מתוך הספר 'פרקי מחשבה' של המגיד הנודע מגדולי מזכי הרבים בדורנו הגאון הצדיק רבי עזריאל טאובר זצוק"ל

הרב כמעט ולא מאמין למשמע אוזנו, הזדמנות פז כזה שכל ישראל יוכלו לשבת במנוחה על התורה כמו בדור המדבר, הדבר פשוט לא נתפס בשכל האנושי. הרב עונה ואומר, בוודאי אני מסכים לסייע ולקבל את האחריות לדבר מצווה.

השבת נכנסת. הבשורה הטובה התפשטה בבתי היהודים כאש בשדה קוצים, וליהודים היתה אורה ושמחה, כולם שמחו על הבשורה שמעתה יהיו פנויים ללמוד תורה יומם ולילה. עוד היהודים צוהלים ושמחים על הבשורה המרגשת והמשמחת, והנה באמצע יום השבת, ה'ביליונר' שוב מגיע לביתו של הרב, נושם ונושף מהדרך.

כבוד הרב, שאלה גדולה יש לי לשאול. הכסף שהבטחתי אתמול הנמצא בבית אכסניתי, נמצא בסכנה עצומה. זה עתה פשטה אש בבית, השורף ומכלה את כל השטרות. גוי הרי לא נמצא בכל האזור, ואם לא אוכל בעצמי לכבות את האש, כל הכסף יישרף. כבוד הרב, אם רק תוכלו לתת לי היתר לכבות את האש ביום השבת, אזי אוכל לקיים את הבטחתי. אך אם לא, אהיה אנוס מלקיים הבטחתי, כי כל הכסף יעלה בלהבות.

הרב מאזין בכובד ראש לשאלת הגביר, ועונה בצורה חד משמעית: כבוד הגביר נדיב הלב, עם כל הכבוד לכסף שלך, אין להתיר כיבוי שריפה ביום השבת רק במקרה של פיקוח נפש, ולכן אינני יכול להתיר לך לכבות את הדליקה. מוטב שהכסף יישרף, העיקר שיהודים לא יחללו את השבת חלילה. רכושו של הביליונר אכן אבד ונשרף תוך רגעים ספורים.

והנה אחרי שעה קלה מגיע יהודי נוסף לבית הרב, וגם הוא שאלתו בפיו. כבוד הרב, בבית חולים הסמוך נמצא יהודי זקן וישיש, בבחינה רפואית הוא מוגדר כ'צמח', לדברי הרופאים נותרו לו רק כמה רגעים לחיות, האם אני רשאי לחלל עליו את השבת בשביל להאריך את חייו בעוד כמה רגעים ספורים. הרב עונה נחרצות, כי זו "מצוה גדולה" לחלל עליו את השבת, "וחי בהם".

כאשר אנו מציינים סיפור זה היטב למול עינינו, אנו חשים בעוצמה האדירה הטמונה בכל רגע מחיינו. אפילו רגע אחד של חיים כ'צמח', הוא הנכס היקר ביותר שיש בעולם, כל רגע שווה יותר מ'ביליונים' דולרים. כל רגע של חיים יהודים, הוא דבר שכל הון בעולם לא יערכנו, הוא נכס נצחי שאין דבר בעולם שיכול להיות שווה לו. הוא בבחינת 'אין סוף'.

שבע ימים של שמחה

אני נפגש עם יהודים רבים בכל העולם, ואני רואה שרבים חיים בלי שמחה. הם אינם מכירים בערך עצמם, בערך כל רגע של חיהם. יהדותם היא אצלם דבר כפייתי, קשה להם להיות יהודים.

חג הסוכות הוא התרופה למחלה זו. שבע ימים יושבים בסוכות, ומפנימים את ערכו של היהודי, המעלה העצומה שיש ליהודי, שזוכה לחיות בצותא חזא יחד עם שבעת הרועים הקדושים האושפזין הקדושים, לחיות בצילו יתברך.

ימי הסוכות הם ימי התעלות ללא גבול ומידה, בהם ניתן לנו להכיר את ערך עצמינו. וככל שנפנים ונחוש את הדברים, כך נתרומם מכל המקרים המעציבים, ונחיה בפנים מאושרות, חיים מלאים שמחה.

אמר חז"ל (סנהדרין לז), 'כל המאבד נפש אחת מישראל, מעלה עליו הכתוב כאילו איבד עולם מלא'. ופירושו בדרך רמז, 'כל המאבד נפש אחד' – שאינו מכיר בערכו של רגע, שאינו מכיר בערך עצמו, 'כאלו איבד עולם מלא', הוא מפסיד בידים חיים שלמים חיים נצחיים.

ומידה טובה מרובה, 'וכל המקיים נפש אחת מישראל', שיועד את ערכו של רגע אחד של חיו, 'כאילו קיים עולם מלא', אז כל חייו ישתנו לטובה, ויהיה שש ושמח בכל רגע ורגע של ימי חייו, ויעבוד את השי"ת תמיד בשמחה ובטוב לבב.

ידוע גודל מצוות וחיוב השמחה בחג הסוכות. ונשאלת השאלה, כיצד אנו יכולים לעורר בקרבנו את השמחה, לחוש שמחה וטוב לבב אמיתית במשך כל ימי החג, בפרט לאדם המוקף קשיים גופניים או נפשיים, או שניהם יחד, המכאיבים ומדאיבים את ליבו ומונעים ממנו את השמחה.

סוכות – עדות על מעלת האיש הישראלי

הנה מועד חג הסוכות בא להזכיר את מעלת ישראל, כמאמר הכתוב (ויקרא כג, מב-מג), 'בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם'. מבארים המפרשים (רמב"ן, ספורנו, העמק דבר), שסוכות מורה על היותנו עם נחלתו יתברך, בבחינת 'אני ה' אלוהיכם', ולכן נצטוו לשבת בסוכה, זכר לכך שה' הקיף אותנו בענני כבודו כדוגמת 'סוכה', ושמר והגן אותנו מכל המזיקים, דבר שביטא את החביבות שלנו בעיניו יתברך.

עצם הזכות לשבת בסוכה ולחסות בצל הסוכה, הוא עדות על מעלת האיש הישראלי, כמאמר הזוהר הקדוש (ח"ג קג. מתורגם), 'כל האזרח בישראל ישבו בסוכות', כל מי שמשורש גזע קדוש של ישראל ישבו בסוכת תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושורש קדוש ישראל, לא ישב בסוכה ולא יחסה תחת צל האמונה.

אדם המתמקד בשמחת החג שוכח כל צער ועצב

משל לאדם שבישרו לו שהוא זה עתה שזכה בלוטו, והוא רשאי לגבות את הפרס שלו – מיליון דולר, ובטעות המבשר את הבשורה טובה, דרך על רגלו. אין ספק כי שמחתו על הבשורה הטובה, תשיכח לחלוטין את הכאב ברגל. כמו כן אדם שמעריך את מעלתו בהיותו "בן מלך", הוא לא שם לב לשום צרה ומצוקה, ושמח בתכלית השמחה.

ובזה יש לנו תשובה מוחצת לשאלה שנשאלה לעיל, כיצד אדם המוקף צער וצוקה יכול לשמוח בחג הסוכות. כי ברגע שאדם חושב וממקד את נקודת מחשבתו בקשר הנפלא שיש לו עם הריבונו של עולם, הוא שוכח מיד את כל הצער שיש לו, ומתרומם מכל העצב וכאב שהוא חש, אפילו כשהוא נמצא במצב החשוך ביותר חלילה.

נשאלת השאלה, אם אנחנו אכן כל כך גדולים ומיוחדים, מדוע אנו מסתובבים בעולם בפנים עצובות, ואין אנו חשים את גודל יקרנותו באופן טבעי. התשובה היא, שאין אנו לומדים ומתבוננים בדבר, ואין אנו משיבים אותו אל לבנו. אילו היינו מודעים לכך, היינו שרויים בשמחה בכל עת, ועוד איזה שמחה. רק מפני שחסרה ההבנה וההשגה בכח העצום שלנו, השמחה רחוקה מאתנו.

שמחה על ידי ההתבוננות בכל רגע של חיים יהודיים

הציור שלפנינו יסייע לנו להכיר בערך עצמנו, ומה טוב ומה נעים חלקינו וגורלנו:

יום שיש, כל היהודים מתכוננים לקבל את יום שבת קודש. גם רב העיר מכין את עצמו ליום הקדוש בזריזות ובשמחה. והנה מן החלון בחדרו של הרב, נראית מכונית פאר 'לימוזין ארוך', החונה לפני ביתו של הרב. הנה נפתחת דלת המכונית, ויוצא יהודי לבוש פאר והדר העולה את המדרגות לבית הרב. דפיקות נשמעות, הרב פותח והיהודי הבלתי מוכר מתיישב לפני הרב. 'כבוד הרב' – אומר היהודי, ברוך השם התברכתי בעושר ובנכסים רבים, אני 'ביליונר', והנה גמלה בקרבי החלטה, לתרום את רוב כספי למטרת החזקת התורה. הכסף נמצא במזומן בבית אכסניתי בעיר, ורצוני למנות את הרב לאחראי לחלק את הכסף בין כל היהודים. הכסף לפי הערכתי יספיק לפרנס את כל כלל ישראל, שיוכלו לשבת בלב שקט וכללם תורה יומם ולילה. האם כבוד הרב מסכים לקבל אחריות על הכסף – שאל האיש.

מאוצרות המועדים

"וציונו לשמוח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל, שמי שהוא שמח וטוב לב, ולא יצטער כלל בחג הקדוש הזה, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה, ויהיה לעולם

שמח. אי לזאת, לו בכח יגבר איש, לשכח עצבו ורוגזו וכל דבר המצער, ולשמוח בכל יום שמחה חדשה, שמחה של מצוה.

פלא יועץ (ערך סוכה)

ונראה עוד לומר, שבשמחת החג מתקנין כל העבודות של כל השנה שהייתה חסרה להן השמחה, ונחשבות עבודות כל השנה כאילו הן בשמחה, ועל כן מבטלות צ"ח הקללות. שם משמאל (סוכות תרע"ח)

נקודה למחשבה:

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661